XXIII

ՆՈՐ-ԴԱՐ

XXIII

№ 1 Ուրբաթ, 6 Յունուարի 1883 — 1906 Ուրբաթ, 6 Յունուարի № 1

Բաժանորդագինը պոստի ծախքով տարեկան 10 ք., վեց ամսվը՝ 6 ք., ամիսը 1 ք., հատով՝ 5 կ.։
Բաժանորդ են գրում Թիֆլիսում՝ միմիայն խմբագրատնից։
Խմբագրության գրասենեակը՝ Գրիբոեդովսկայա փողոց, տուն № 14.

Խմբագրության հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція „Норъ-Даръ“ կամ Tiflis (Caucase), Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամէն օր (բացի ամէն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնների ընդունում են ամէն լեզուներով։ Յայտարարութիւնների գնով 2 կ., սեկլամների համար առանձին համաձայնութեամբ։ Առաջին երեսում յայտարար. վճարը՝ կրկնապատիկ է։

1906

ՆՈՐ-ԴԱՐ.

(ԲՈՍՆԵՒԵՐԵՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

Սոյն 1906 թուին լոյս կ'ընծայենք քաղաքական-գրական ամսագրեայ «Նոր-Դար»-ը նոյն ծրագրով և նոյն ուղղութեամբ։

Ամբողջ ութ կայսրութեան մէջ «Նոր-Դար»-ի տարեկան բաժանորդագինն է 10 ր., վեց ամսուանը՝ 6 ր., ամսականը՝ 1 ր., հատով՝ 5 կ.։ Արտասահմանի բաժանորդը վճարում է տարեկան՝ 40 ֆրանկ, վեց ամիսը՝ 25 ֆրանկ։

Յայտարարութիւններ ընդունւում են և օտար լեզուներով, բաց 2 կ., առաջին երեսում 4 կ.։ Շատ անգամ կրկնւող յայտարարութիւնների համար մեծ զիջումն։

Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում՝ «Նոր-Դար»-ի գրատնեակում, Գրիբոեդովսկայա փողոցում, № 14.

Դուրսով «Նոր-Դար»-ի հասցէն՝ Тифлисъ, ред. „Норъ-Даръ“, *կամ՝* Tiflis (Caucase), rédaction «Nor.-Dar».

Ծանուցումն.—Թերթիս խմբագիրը մի տարի առաջ Պետերբուրգում իրաւունք է ստացել ընդարձակելու թերթի ծրագիրը, տալով թերթի մէջ պատկերներ, և առանձին ծրագրով լոյս հանելու շաբաթական պատկերազարդ յաւելուած։ Հարկ ենք համարում ծանուցանելու՝ հէնց որ թերթի միջոցները նեղին, կը ձեռնարկենք պատկերազարդ «Նոր-Դար»-ի հրատարակութեան և կաղաչենք «Նոր-Դար»-ի բաժանորդներին 10 բաւրլի բաժանորդին հաշւում։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

—

Դրացիների զրպարտութիւնը և անասելի պահանջները, երկաթուղիների և պատ-հեռագրական պարբերաբար կրկնուող զրպարտութիւնը կարեցին մեզ աշխարհից, թերթի հրատարակութեան գործն անասնելի դրութեան մէջ դրին։ Ծախսը կայ, և այն՝ հոսպտարիկ, բայց գործը չկայ։

Թերթի հրատարակութեան գործն անասնելի դրութեան մէջ ձգելով, խմբագրութեան գործն էլ սակն ու վրայ եղաւ։ Այս յանդուգն են ստացւում նոյնիսկ. սկզբից ուղարկած համարներ, յօդուածներ, և այն՝ թիֆլիսին իսկ մօտիկ տեղերից։ Կարելի է հասկացել խմբագրութեան վիճակն այն ժամանակ, երբ մեր հասարակական կեանքի երակը խիստ պակաս է խփում, և առաւօտուայ նորութիւնը երեկոյեան արդէն հնութիւն է դառնում հազիւ կեանքի, և այն՝ արիւնոտ կեանքի յօրհանքների տակ — խմբագրութիւնը կորած է աշխարհից և այժմ կատարած խմբագրական նիւթերը մեծ մասամբ հնութիւն համարելով չպիտի կարողանայ հրատարակել։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂ.— Դէպի ծոր։
Ազգային-սահմանադրական միութիւն։
Հայ-Քրքական յարաբերութիւնները վերջին օրերի բնութագրում։
Հայ-Քրքական կռիւը։
Բագու գիշերի ահերը։
ՔՐՈՆԻԿՈՆ.—Թիֆլիս։ Գաւառ։ Ռուսիա։
Մեզ գրում ենք.—Տերբենտից։ Նոր-Բայազետից։
Թիֆլիսի ընդ.-հասնդապետի յայտարարութիւնը։
Պաշտօնական տեղեկութիւններ Թիֆլիսում տեղի ունեցած վերջին անցքերի մասին։
Հետագրական տեղեկութիւններ։
Պէտք է պարզել, թէ ինչ ենք ուզում։
ՄԱՄՈՒԼԻ ՇԱՒԻՐՋԸ։
ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Նամակ Զուլֆեխայից, Ծիլքիր։
ՀԻՒԱՆԴԻՆԵՐ։
ԲԱՆԱՒԻՐԱԿԱՆ.—կտակի շուրջը։
ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ։
ՅԱՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ։

Թիֆլիս, 5 յունուարի 1906 թ.
Դէպի Ո՞ւր

—

Սովորական կամ, ինչպէս եւրոպական լեզուով ասում են, Նորմալ կեանքում երբ հին տարին վերջանում է, մարդիկ միմեանց շնորհաւորում են նոր տարին. հէնն անցաւ, ասում են և նորի մէջ սրտնում են մարդիկ իրենց բաղդը։

Ա՛խ, հէնը չանցաւ. եթէ կայ մի անցեալ, որ ապրում է ներկայում և պիտի ապրէ ապագայում մեզ համար և մեր մէջ,— զա անցած տարին է, թանկ մեզ համար, թանկ իր անհուն ցաւերով և տուած դառերով։

Վարդ յոյսերով ուաք կոխեցինք մենք 1905 Յունուարի շեմքը, ապագայի սիրուն, բարձր, հոգի թնդացնող հեռանկարներից վուն-

զուած։ Ամէն երեսպից մեզ ժպտում էր, ամբողջ Ռուսիան, ինչպէս և մեր երկիրը, թշնամու վիճակի մէջ է, հիմը դեռ չէ անցել, նորը դեռ չէ հաստատուել, երկինքը ծածկուած է շատունակ մութ ամպերով, բայց այդ ամպերի միջից փայլում է հեւսթապետյլը՝ հոկտ. 17-ի մանիֆեստը. նրան առաջնորդ ընդունելով, նրան հաստատուած և նրան միայն ապաւինելով հայութիւնը չպէտք է յուսահատուի, այլ աչքը յառած դէպի հեւսթապետյլը՝ ազգային քաղաքականութեան նաւի մէջ նստած և վճռուած իւր պատմական իրաւունքներով՝ պէտք է առաջ ընթանայ։

Դէպի ծո՛ր, դէպի ծո՛ր.—դէպի ապրի հարկնի երկիրը։

«Նոր-Դար»-ի ներկայ տարեմտյ բաժանորդագրութիւնը բացուած է սոյն համարով։

Արտակարգ և անսպասելի հանգամանքների ընորհիւ մէջ տասնեակից եւսպատիկ աւելի ծախսեր արեց խմբագրութիւնս և թէ թերթի հրատարակութիւնը քանիցս ընդհատուեց, և մեր բաժանորդները չստացան պատշաճած չափով համարներ, և վերջին համարներն էլ ուշացան։

Շատ ուշ բայ մեղով բաժանորդագրութիւնը, չգիտենք, թէ ոմի է տասնապատ և ուսի պէտք է զաղարեցնել թերթիս տարածումը։

Այս հանգամանքն ի նկատի առնելով մենք շարունակում ենք ուղարկել մեր բաժանորդներին այս տարուայ համարները մինչև սոյն յունուարի վերջը։ Նրանք, որոնք կամենում են բաժանորդ գրուել այս տարի և անընդհատ տանել լոյս տեսնող համարները, թող շտապեն բաժանորդ գրուել։

Ծոյս ունենանք, որ թերթիս բարեկամները կը շտապեն բաժանորդ գրուել և տարածել թերթը։

ԱԶԳԱՅԻՆ-ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Առաջիկայում տեղի կունենայ թերթիս խմբագրի նախաձեռնութեամբ այն հայերի կողմից, որոնք հայութեան խաղաղ-կուլտուրական, քաղաքական, ազգային զարգացումը և բարգաւաճումը որոշում են ամենաազդեցիկ ուսուիսում անցնել հոկտ. 17-ի Բարձրագոյն արձակուած մանիֆեստի մէջ ամփոփուած սկզբունքների իրագործմամբ։

Այն բոլոր հայ քաղաքացիները, առանց դասակարգի, տեռի, կրօնի և կոչման խտրութեան, որոնք հոկտ. 17-ի մանիֆեստից գոհ են և դրա շրջանում կը կանգնին առաջ տարած տեռնել հայութեան գործը,—հրաւիրւում են այդ ազգային սահմանադրական միութեան։

Մենք խորապէս հաստատուած ենք, որ հայութեան ահագին մեծամասնութիւնը Թիֆլիսում համաձիա պէտք է լինի միանալու, հաստատուած ենք նոյնպէս, որ գաւառական քաղաքներում հայերը, ամբողջապէս առած, սրտով կը ձայնակցեն։

ՀԱՅ-ԹՐՔԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

—

Գաղտ-հետագրական պաշտօնէութեան և նրան յաջորդող ընդհանուր երկարատև գործազուլների պատճառով «Նոր-Դար»-ը միանգամայն զրկուած էր հայ-թրքական յարաբերութիւնների մասին պէտք եղած տեղեկութիւններ իւր ընթերցողներին տալուց։ Այժմ, որ կեանքն ընդհանրապէս մտել է իւր հունի մէջ, մենք կը ձգտենք մեր ընթերցողներին ծանօթացնել հայ-թրքական յարաբերութիւնների ներկայ վիճակին։

Նոյն վենեթով Թիֆլիսը Գանձակից վեկտ. 25-ից վերադարձաւ կամիոդիկոսին հետագրում է, որ հայաբնակ Զոլոթեան, Զինարլու և ուրիշ վիլդերի դրութիւնը խիստ կրիտիկական է։ Թուրք հրամանատարները կազակների հագուստով ծպտուած յարձակում են գործել Ղալ-Բալաթ գիւղի վրայ, Շամշադինն այրել և բազմաթիւներին սրի են մատնացրել։ Հայաբնակ ուրիշ վիլդեր շրջապատուած են թուրքերով։

Պաշտօնական աղբիւրից տարածուած այս տեղեկութիւններն ոչ մի կասկած չեն թողնում, որ յիշեալ նահանգի վտանգուած մասերում թուրքերն անարգել շարունակում են իրենց ուէրչ գործունէութիւնը։

Բայ ինչ վերաբերում է Գանձակ քաղաքին, վերջին ժամանակներս, չնորհիւ ընդհ.-հանգապետի ձեռք առած իրաւութիւնների և Թիֆլիսից այնտեղ ուղարկուած տպաւոր զօրաբաժնի էլ և զօրքի և էլ տարեական դասի խորտակարարական անկեղծ գործունէութեան, երկու տղերքի միջև թշնամական յարաբերութիւնները մեղմացած են, թէև քաղաքը բաժանուած է հայկական ու թրքական մասերի, և թշնամի կողմերից լուրջանչիւրը չի անցնում հակառակորդի մասը։ Մեր ստացած տեղեկութիւններից երեւում է, որ հաշտութիւն կայացնելու գործն իւր վրայ առած գօրքին յաջողուել է հաշտութեան հիմունքներ մշակել և երկու կողմերի համաձայնութիւնն էլ առանալ դրանց վերաբերմամբ։ Սպասում ենք նորագոյն տեղեկութիւններ, թէ ինչով է վերջանալու այդ խորտակարարական առաքելութիւնը։

Ի՛նչ վիճակի մէջ են երկու ժողովուրդների յարաբերութիւնները ուրիշ տեղերում—այդ երեւում է հետեւեալ տեղեկութիւններից։

Շուշուերի տանուտէրը վեկտ. 23-ից թեմիս առաջնորդի միջնորդով Վեհարան Հայրապետին հետագրում է այսպէս. «Այսօր կամ վաղը սպասում է յարձակում Թուրքերի կողմից Շուշուերի վրայ, առաջնորդութեամբ Եղիզարովների։ Խնդրում եմ, դիմեք փոխարքային և օգնութիւն ուղեք։ Թանի Եղիզարովներն ապատ են, գաւառը չի կարող խորտակել»։

Դրութիւնն սպառնական է նաև Նուխու գաւառում, և Եղիշէ վարդապետի վեկտ. 29-ից խըթած մի հետագրից երեւում է, որ Դալի-Ալի կոչուած հրոսակապետի ձեռնհէլեցութեամբ Գանձակի ու Արեշի գաւառներից խմբուած են բազմաթիւ հրոսակներ և պատրաստւում են յարձակուել Արեշի ու Նուխու գաւառների վրայ ուէրչիւ և քաղաքներն։ Ներկայումս համեմատաբար առաւել խաղաղ են Բագու, Ելիսաւետպոլ և մասամբ Նախիջեւան։ Այդ տեղերում տիրող ժամանակաւոր հանգստութիւնն երբէք չի հրաշալուրում, սակայն, թէ թուրք ամբոխի կրքերը բոլորովին հանգստացել են, և նա հասկացել է, թէ ինքը կոյր գործիք է գործելու իւր նիւթապաշտ ու գիշատիչ ղեկավարների ձեռքում։ Վաղը, միւս օրը հէնց այդ տեղերում կարող են այնպիսի սիւրպրիզներ առաջ գալ, որոնք իրենց խստութեամբ մի խժդժութեամբ միանգամայն կընտեմացնեն անցեալի բարբարոսութիւնները։

ՀԱՅ-ԹՐՔԱԿԱՆ ԿՌԻՒԸ

—

ՊԱՆՁԱԿԻՑ թիմի ս. առաջնորդին ուղղած հետեւեալ հեռագիրը.

«Վեկտ. 31-ին քաղաքից 7 վերստ հեռաւորութեան վրայ Փորերի այգում տեղացակ են 4 պարսկահպատակ ահմինդական։ Տեղիս պարսկական փոխ-հիւպատոսը տեղիս հայերին վերադրում է այդ յանցագործութիւնը և իմ միջոցով պահանջում է անպատճառ դանել կատարողներին և յանձնել իրեն՝ սպառնալով Պարսկաստանի հայերի հանդէպ։ Քերդ բարձր սրբազնութիւնը փաղ յայտնի է հայ հասարակութեան ընդհանրապէս և Դանձակի՝ մասնաւորապէս բարեկամական վերաբերմունքը պէտի պարսկահպատակ մահմետականները՝ 11 ամսուայ հայ-թրքական ընդհարումների մէջտղին։ Բրև իմ հօտի ներկայացուցիչ յայտնում եմ ձերդ բարձր սրբազնութեանը, որ չորս պարսկահպատակների անհետացնելն ամենեւին մտածական չէ Դանձակի հայ հասարակութիւնը, ինչպէս պարզուեց քննութեամբ, որը կատարուեց իմ հսկողութեան տակ, որի մասին հաղորդած եմ տեղական պետական իշխանութեանը և խնդրած, որ նա ինքը քննութիւն նշանակէ իմ կողմից նշանակուած ներկայացուցչի մասնակցութեամբ, որը և այժմ կատարում է։ Զեկուցանելով այս մասին ձերդ բարձր սրբազնութեանը և ձեր միջոցով իմ հոգեւոր Պետին Նորին Վեհափառութեանը, ամենախոնարհաբար խնդրում եմ հաղորդել պարսից ընդհանուր հիւպատոսին միջոցներ ձեռք առնելու, որպէսզի Դանձակի հայ հասարակութիւնն ազատ կացուցանուի տեղափոխ-հիւպատոսի սրած տարապարտուց մեղադրանքից։ Քննութեան վերջնական հետեւանքը պատիւ կունենամ հաղորդել ձեզ։ Դանձակի յաջորդ՝ Կարապետ վարդապետ»։

ՇԱՄԱԽՈՒՑ մեզ գրում են վեկտ. 15-ից.— Հայ-Թրքական ընդհարման ամբողջ ընթացքում տեղիս Թուրքերը միշտ գրգռած են հացել հայերի դէմ, մանաւանդ երբ լուր է ստացուել, թէ այս կամ այնտեղ ընդհարում կայ։ Թիֆլիսի ընդհարման միջոցին ևս տեղիս մահմետականների շրջանում այդ տրամադրութիւնը նկատուեց, և յայտնի չէ, թէ ինչ փորձանք կը գար տեղիս հայերի գլխին, եթէ Թիֆլիսից եկած Թուրքերը ճշգրիտ տեղեկութիւններ չհասցնէին տեղիս մահմետականներին՝ Թիֆլիսում հայերի աջողութեան մասին։ Այդ ծանր օրերին էր, որ տեղիս Թուրք սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութիւնը, որի գոյութեան մասին մինչ այդ ժամանակ ոչ ոք ոչինչ չգիտէր, Թուրք լիզուով մի թռուցիկ բաց թողեց, որի մէջ աշխատում էին պարզել հայ-Թրքական ընդհարման բուն պատճառը, մեղադրելով կառավարութեան բռնած ընթացքն այդ ընդհարման գործում։ Ապա երեւց երկրորդ թռուցիկը, գրեթէ նոյն բովանդակութեամբ։ Մի քանի օրից յետոյ լոյս տեսաւ մի այլ թռուցիկ ու ես տեսայ, որ էր [illegible] հայերիս հասցէին, մեղադրելով մեզ, որ հանդէս ենք բաց թողել նախկին երկու թռուցիկները։ Նոյն այդ թռուցիկում ասում էր, որ եթէ հայերը մի երրորդ թռուցիկ էլ բաց կը թողնեն նախկինների բովանդակութեամբ, այդ դէպքում Թուրքերը տեղիս հայերին կը կոտորեն։ Իսկ մի այլ թռուցիկի մէջ Թուրքերն իրենց հաւատարիմ հպատակութեան հաւատիքն էին արիւնոտ սուրով Թուրքերի գահոյից։

ՔՈՐՉԱՆԱՐԱՅԻՑ (Ղափանի գաւ.) հեռագրում են յունուար 3-ից. «Թուրքերը շարունակում են յարձակուել հայ գիւղերի վրայ։ Թաթխիճորը երրորդ օրն է, որ պաշարուած է Թուրքերով։ Փոխադարձ հրացանաձգութեան ժամանակ սպանուած է երկու հայ և շատ մարդ։ Կարբ շարունակւում է։ Վեկտ. 31-ին Թուրքերը պաշարեցին Չամբարակ հայ գիւղը։ Փախադարձ հրացանաձգութիւնից յետոյ Թուրքերը հեռացան, թողնելով 3 հա-

1905 թ. հոկտեմբերի 17-ը Պետ. Դումայի ընտրությունների մասին մանիֆեստ հրատարակելուց հետո ցարական կառավարությունը սկսեց ամեն կերպ ոտքի հանել սև հարյուրականներին, որպեսզի նրանց միջոցով ճնշի հեղափոխական շարժումը։ Սև հարյուրականների կազմակերպությունները սկսեցին ահագին գումարներ ստանալ ցարական կառավարությունից։ Ցարական կառավարությունը սև հարյուրականների միջոցով սկսեց կազմակերպել հրեաների ջարդեր։ Ջարդերի ամենամեծ կենտրոնը դարձավ Օդեսան։ Ջարդերը տևեցին 6-7 օր։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին հազարավոր հրեաներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին հրեաների հարյուրավոր տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ հայերի տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի հայեր։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ ռուսների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի ռուսներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ հույների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի հույներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ լեհերի տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի լեհեր։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ գերմանացիների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի գերմանացիներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ ֆրանսիացիների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի ֆրանսիացիներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ անգլիացիների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի անգլիացիներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ ամերիկացիների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի ամերիկացիներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ իտալացիների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի իտալացիներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ ավստրիացիների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի ավստրիացիներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ հունգարացիների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի հունգարացիներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ չեխերի տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի չեխեր։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ սլովակների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի սլովակներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ սլովենների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի սլովեններ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ խորվաթների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի խորվաթներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ սերբերի տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի սերբեր։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ բուլղարների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի բուլղարներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ ռումինների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի ռումիններ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ հունգարացիների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի հունգարացիներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ չեխերի տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի չեխեր։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ սլովակների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի սլովակներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ սլովենների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի սլովեններ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ խորվաթների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի խորվաթներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ սերբերի տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի սերբեր։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ բուլղարների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի բուլղարներ։ Ջարդերի ժամանակ ոչնչացվեցին նաև շատ ռումինների տներ, խանութներ, գործարաններ։ Ջարդերի ժամանակ սպանվեցին նաև մի քանի ռումիններ։

ԱՅԺՄԱՀԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

—

ՂԱԿՈՒՅԻՆԸ

—

ԲԱՆՎՈՐԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՑ ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՅՐԻ ՄԱՍԻՆ

—

Ղակույինի հայաստանյաց մարտին հայրի մասին մենք ստացել ենք հետևյալ նամակը։

Ղակույին, փետրվարի 12-ին, 1906 թ.։

Ես ձեզ գրում եմ Ղակույինից, որտեղ ես ապրում եմ արդեն 15 տարի։

ՅԱՎԻՏՅԱՆ ՎՏԱՆԳԻ -ԳՈՂՈՂ-ՅԱՍՊՆԵՂԵՑ ՎՈՎՔՎԱ

Մեզ մոտ այդպիսի ձեռագրեր շատ են, և մեր մարդիկ ոչ միայն չեն ամաչում դրանցից, այլև հպարտանում են, որ իրենց ձեռագրերը տպագրվում են։ Ամեն մի գրագետ մարդ, որ ինչ-որ բան է կարդացել, կամ ինչ-որ բան է լսել, կամ ինչ-որ բան է հիշում, կամ ինչ-որ բան է մտածում, կամ ինչ-որ բան է ուզում ասել, նստում է և գրում

մարհեք մեր այս պահանջը, որ միայն մերը չէ, այլ և, կարծում ենք, հայ հասկացողների ժեժամանակութիւնը։ Մի ուրեմն մոռանք այդ մասին և միասին ժամանակ խոյս տալ ներկայի պահանջներից։ Միայնդես թողը ժողովուրդն իսկապես ոչինչ չդիտէր մինչդպրոցի ցոյցի մասին այն հասարակ պատճառով, որ թողը թերթերն իրաւունք չեն ստացել դրա մասին գրելու։ Բայց ներողական դեպանները շատ լաւ յայտնի է, որ այդպիսի մի հալածանք կարող է տեղի ունենալ այն ժամանակ միայն, երբ ատիկանութիւնն երկրի-ներսիցից հրամանը ստանայ։ Ապացոյց այն բանին, որ մուսուլմաններն առանց թրքական ազմինիստրացիայի հրամանի ոչինչ չեն կարող անել—հայկական կոտորածները, որ ատիկանութիւնն իր գործը լաւ տեսաւ։ Եւ այդ պատճառով—երբ հայկական դեպանները պահանջեցին, որ մեր մեղաւորները պատժուին, որ մուսուլմանները ստանդ թրքական ազմինիստրացիայի հրամանի ոչինչ չեն կարող անել—հայկական կոտորածները, ուր ատիկանութիւնն իր գործը լաւ տեսաւ։ Եւ այդ պատճառով—երբ հայկական դեպանները պահանջեցին, որ մեր մեղաւորները պատժուին, Բ. Դուռն է պատասխանատուն։

Չնայած դիմադրութիւն Թերքիայի կողմից նրան անսպասելի էր Բ. Դուռը հրաման արձակից Էջէյեան արշիպելագոսի կղզիների վիճակական վարչութիւնը դիմադրել հրապարակային նաւատորմիղին, մինչդեռ այդ կղզիները գտնում են մի այնպիսի ոլորտի մէջ, որ նրանց դիմադրութիւնն մասին մտածելը նոյն իսկ ահելորդ է։ Բայց այդ, սակայն, ծուլութիւնը Հնդկի փաշային դէպի Դարդանել ուղարկեց, որպեսզի նա կարգի բերէ ամբոխութիւնները Ռիսպերի նահատորմիղ առաջ չընկճուելու համար։

Բայց Թրքական պատերազմական նաւերից հրոտիան պետութիւնները ոչ մի վախ չեն զգում։ Այդ նաւերը թղթի վրայ միայն զօրութիւն ունին որպէս մի պատկառելի այժ, բայց իրականութեան մէջ նրանք շատ անզօր են զործելու։ Թրքական պատերազմական նաւերը շատ անպէտք են և մեքենաները չեն գործում, իսկ ատրմիրքերի պակասութիւնը շատ զգալի է։

Շատ պարզ է, որ Եւրոպան իւր պահանջներին բաւարարութիւն ստացած ասանց մեծ ժեւարութիւնների ու ընդհարումների։

Բայց մինչ նոյն դիպլոմատիան չէ տեսնում մակեդոնացիներից ոչ հետու նայելիսի զօրային իրակատութեան մէջ պարզ մի ուրիշ ազգ, որի գրութիւնը գնալով վատթարանում է։ Այն կասկածները, թէ սուլթանը մտադիր է նոր կոտորածներ առաջ բերել Հայաստանում, այսօր արդէն ձևանում են։ Եւրոպան ազատելով հայերին Համիդի գժոխային քաղաքականութիւնից՝ զրանով ազատած կըլինի մի քաղաքակիրթ ժողովրդի ոչնչացումից, որով նա կատարած կըլինի իւր Բերլինի վհատոդուի հանդիսաւոր խոստումը, որը մինչև այժմ, ամօթ իրեն, ձգձգել է և անբռնագրծելի թողել։ Շատ հետաքրքրական «N. Z. Z.»-ում տըպագրած մի նամակ, որը գրուած է Կ. Պոլսից և որը հայկական նեղեայ կեանքն է նկարագրում, պահանջելով գործադրել Բերլինի կոնգրէսի 61-րդ յօդուածը։

«Մինչ Եւրոպան,—ասում է նամակագիրը,—այդքան շատ է զբաղում Մակեդոնիայով և մի խումբ պետերդմական նաւեր ուղարկում, որպէսզի Սուլթանին ստիպէ Մակեդոնիայում Finanzkontroll-ը մտցնելու, Եւրոպան, ինչպէս երևում է, բոլորովին մոռացել է, որ Կ. Պոլսում և Փոքր Ասիայում ապրում է նոյնքան ուշադրութեան արժանի մի ժողովուրդ, որքան և մակեդոնացիք, մի ժողովուրդ, որը ի մեծ ամօթ քաղաքակիրթ աշխարհի, ոչնչացուած է, որի համար Բերլինի վհատոդուած 61-րդ յօդուածը նրան քաղդէների ատրատականութիւններից պաշտպանելու նպատակով. մի ժողովուրդ, որի մարտիրոսները տարիք տարիների են համում և որի համար լոկ պլատոնական ցանկութիւնները ցոյց տուին։ Հայերը, որի մասին է խօսքը, նոյնից և ոչընչ անտիկ կերպով են հալածւում մի կողմից քրդական ասպատակային խմբերի կողոպտումներից, իսկ մյուս կողմից թրքական պաշտօնեաների և ատիկանութեան կեղեքումներից ու հարատահարութիւններից։ Մի քանի օր առաջ Սասունում մոլեր գործերն քաղդէները մի հայկական գիւղ և սպանեցին մօտաւորապէս 60 մանաւորներին—ապայ մարդիկ, կանայք, երեխաներ։ Այսօր պատմում էին նոյնպէս մի շարք մանուկի սպանութիւններ, որոնք տեղի են ունեցել Բիթլիսի և Բայազետի վիլայէթներում։ Իսկ ատազակային խմբերը, ինչպէս միշտ, այժմ էլ պատ են իրենց չարագործութիւնների համար։

«Հայոց պատրիարքարանը լիքն է բազմաթիւ բողոքներով, որոնք ուղարկուած են զանազան կողմերից։ Ամեն տեսակի հալածանքներ, ձերբակալութիւններ, կեղեքումներ, տ-

չինչ չի պակասում գժբաղդ պատիկը լրացնելու։ Կ. Պոլսում հայ աշխատաւոր դասը, որպէս վարձկան կինդարներ, հալածուեց ատիկանների կողմից։

«Ամենայն պատահարներ բոլորին ուղարկում են գաւառները ինչ-որ պատրուակի հիման վրայ, և այդպիսով գրկում նրանց և այն միջոցից, որով նրանք օգնում էին իրենց մերձաւորներին։ Այն մարդիկ, որոնց մօտ հայեր էին ծառայում, այժմ զղուշանում են այլևս հայեր վարձելուց, վախենալով ատիկանութիւնից։

«Անդիմադրելիներն այն ատիճանի են հասել, որ սրսիկուած է նոյնիսկ ծծելոյցներին գաւառներից քաղաք գալու։ Միայն մեծ գժուարութեամբ և անձնական միջնորդութեամբ յաջողուեց պատրիարքին մի ապրատ կնոջ համար իրաւունք ատանալ։ Վաճառականները և այն բոլոր մարդիկ, որոնք գաւառներում գործեր ունին, ինչպէս են շտապած և չգիտեն ինչպէս կարգադրեն իրենց գործերը։ Անտէսի քաղ մարդիկ, որոնք ապրանք են համբաւատուր, կտակածում են ամեն տեսակ անհանգստութիւններից։

«Հայերը ներկայացնում են որպէս ազգ՝ զինուորով չզինուած քաղաքներով չզինուած քաղաքներ նոյնպէս։ Ի զուր պատրիարքը խնդրում է, ի զուր նա միջնորդում է մեծ վեզիրի մօտ՝ արդունքում ի նպաստ իր հաւատացեալների խօսելու։ Նրան պատասխանում են խոյս տալով և կամ թէ կեղծ խոստումներ են տալիս։

Եւ այնուամենայնիւ Եւրոպան անտարբեր է դէպի այս ժողովրդի ճակատագիրը։ Հայի գժբաղդութիւնն այն է, որ նա այսչափ հեռու է ընկած, և նրա թշուառութեան վրայ ձանձրացնելու չափ շատ է խօսուել..

Ս. Յովհաննեան

«ՆՈՎ-ԴԱՐ»-Ի ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ

(ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌ. ԳՐՓՏ.)

4 յունուարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Պատօնական Շատ լուրեր հաղորդել էին, թէ մինիստրների խորհրդի նախագահն ասել է, որ հոկտ. 17-ի մանիֆեստն էական փոփոխութիւններ չի մտցրել Ռուսաստի պետական կեանքի մէջ և թէ այդ մանիֆեստով յայտարարուած ազատութիւնները և Դուման ընդունած իրաւունքները կարող են և չեղարգերել լիակատար կերպով և թէ քննդատական իշխանութիւնն այն ձևով, ինչպէս որ կար մանիֆեստից առաջ, նոյնպէս կը շարունակի գոյութիւն ունենալ Պետական Դումայի գումարումից յետոյ ևս առանց որևէ փոփոխութեան։ Այդպիսի հաղորդագրութիւնները այնքան ափաշքարա ատա են, որ հերքում էլ չէին պահանջվի, եթէ դժբաղդաբար ընդարձակ պատահականութիւն չտանէին և շատերը չհաւատային դրանց։ Որ կամ Վիտէն չի կարող այդպիսի բաներ ասած լինել, այդ երևում է այն բանից, որ դրանով նա կասկած կը լինի յայտնած Թագաւոր Կայսրի կամքին։ Այդպիսի կասկած, որ ատնատրակ Թղլատրելի չէ ոչ մի հատատարիմ հպատակի կողմից, անտարակոյս ոչ մի պայմանով չէր կարող յայտնել մինիստրների խորհրդի նախագահը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Մարկովի և Իւրեի անհատաբուժական ինստիտատների կողմից պատգամաւորութիւններ լսաւորութեան մինիստրից խնդրել էին, որ յիշեալ հիմնարկութիւնների ներկայացուցիչներին թոյլ տրուի մասնակցելու բոլոր համալսարանների պրոֆիսորների համաժողովին, որ պիտի բացուի յունուարի 5-ին հատկապատական կոնստոպրութիւն մշակելու համար։ Մինիստրը պատասխանեց, որ նրա այդ հատկաժողովի աշխատանքները կը վերջանան, այն ժամանակ բոլոր լարձրագրոյն մասնակցութեան գպրոցներից կը հրաւիրուեն ընտրուած ներկայացուցիչներ կանոնագրութիւններ կազմելու համալսարանական կանոնադրութեան հիմունքներին համապատասխան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 յուն.—Այս գիշեր կայսերական տան պատգամաւորների խորհրդի ժողովը—22 հոգի։ Ձեռք են անցած տեղեկութիւններ ու թղթակցութիւններ։

ՄՈՍԿՈՒԱ.—Ժամադրութիւնների բանալին տունը Շուշուց ատացել է հետևեալ հեռագիրը. «Ժեռաբերն բռնկեցրին, երբ քաղաքը պաշարուած է, ամեն կողմը միայն հրացանաձգութիւն է լսւում, ժողովուրդը դատապարտուած է սովի, Եւլթա կայարանից ուտելու մթերքներ պահանջելու պատճառով, երբ չորս կողմը մահն է թափառում և ոչ ոք վատահ չէ, թէ վաղը կենդանի է լինելու թէ ոչ, դիմում ենք ամեսի մեր եղբայրակիցներին. մեր հեկեկանքները հասցրեք կառավարութեան ականջը, մեղադրեք մեր տապաստանները։ Ցանձնաժողովի նախագահ Շահնազարով»։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 յունուարի.—Պատ-

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1906 թ. յունուարից կը սկսի

2ր. „ՄԱՏԵՆԱԳԵՏ" 2ր.

նոր ամսագրի հրատարակութիւնը, որի նպատակն է ծանօթացնել հասարակութեան ուրեք գրական թիւմաներ-րութեան ապրիւր։

Համարը կունենայ 48—64 էջ։

Մինչև դեկտեմբերի 10-ը բաժանորդ գրուողը կրատանայ «Բառարան հայոց կենսագրութեան» գիրքը, որ ատանձին արժէ 70 կ., իսկ նրա բաժանորդների թիւը հասաւ 1200-ի, ատեն մի բաժանորդ կրատանայ «Հայ պատմութեան նոր շրջանը» գիրքը, որ կարժենայ ատանձին 1 ր. 25 կ։

Բաժանորդագինը միմիայն 2 րուբլի տարեկան, Պարտիատան 2 ր. 50 կ., արտատանման 3 ֆր։

Հասցէն՝ Тифлисъ, ред. жур. «Математъ», Пантелеймоновская ул. № 1 (Կուկիա)։

Բաժանորդ կարելի է գրուել նաև Ձ. Գրիգորեանցի և «Գուտատնարիզ» գրավաճառանոցներում։

Տարբ բաժանորդ գտնողը իմիր կրատանայ ձրի։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝
Հայկ Տէր-Աատուածատրեան
(փ.) 6—6

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ

ԱՋԻ ՀԻՒԱՆԴԱԿԱՆ

Ընդունութիւն ամեն օր
Առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից » 7
Վերամբողոկայա փողց № 8։

ՀԵՏՋՀԵՏԷ ԼՈՅՍ ՎՐ ՏԵՍՆԵՆ

ԳԱՐԵԳԻՆ ԼԵՒՈՆԵԱՆՑԻ

Ֆծագրաթիւն եւ նիւարչաթիւն Բ. մաս. . . . . 50 կ.

Ֆծագրաթիւն եւ նիւարչաթիւն Գ. մաս. . . . . 50 կ.

Նկարչաթեան դասագիրք. երանելի, որի հետ իրրև յաւելուած «Մրագիր գծագր. և նկարչ.» 1 ր.

Ֆեոմագրաթեան դասագիրք. երանելի . . . . . 60 կ.

Նկարչական օրինակներ առանձին կարտոնների վրայ 50×70 սանտ. 30 տախտակ. ամբողջապէս . . 12 ր.

Ֆեոմագրաթեան օրինակներ նոյն չափի կարտոնների վրայ 5 տախտակ *) . . . . . 3 ր.

Ֆեոմարուեստի տատրիճը (դասատատութիւններ) . . . . . 1 ր.

Ֆեոմարուեստի համառօտ պատմութիւնը (Թարգմ.) . . . . . 1 ր.

Ձեռնարկ վարագրաթեան առաեստի . . . . . 50 կ.

Հայ օրիարդի ալբոմը (հարթակարի օրինակներ) . . . . . 1 ր.

*) Ծանօթ.—Ֆեոգրաթեան օրինակները կազմելու համար խնդրում ենք մեր մանկավարժների և գեղարուեստական ընկերութիւնների ուշադրութիւնը և ցուցումները, որ հնարաւորութիւն ունենանք կարելիս չափ պարզ գեղեցիկ և դիպուկ ձևով օրինակներ պատրաստելու մեր գպրոցների համար։

Հասցէս. Ս. Էջմիածին, Դէորգեան ճեմարան 10—9

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

НА ЕЖЕНЕДѢЛЬНУЮ ГАЗЕТУ

„Конторщика",

органъ, посвященный интересамъ бухгалтеровъ, конторщиковъ, приказчиковъ и т. п.

Освѣтить всесторонне положеніе этого торгового люда, выяснить взаимное отношеніе отдѣльныхъ его группъ между собою и къ другимъ трудящимся массамъ, разобраться въ его нуждахъ, а главное,—всячески содѣйствовать сплоченію и единенію для совмѣстной борьбы за свои интересы и взаимной помощи—вотъ задачи, которыя ставитъ себѣ «КОНТОРЩИКЪ».

№ 1-й выйдетъ 1-го Января 1906 года.

Подписная цѣна:

на годъ—четыре (4) рубля; на 6 мѣсяцевъ—два (2) рубля; на 3 мѣсяца—одинъ (1) рубль.

Подписка принимается: въ Конторѣ Редакціи, СПБ., Невскій, № 92, въ книжныхъ магазинахъ: „Трудъ", „Русской Газеты", „Т-ва М. О. Вольфъ" и другихъ.

Редакторъ-Издатель Э. Л. Лурье.

(ф). 3—1.

на 1906 годъ.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

НА ГАЗЕТУ

„НОВОСТИ ДНЯ"

(ГОДЪ ИЗДАНІЯ 24-й).

23 года, несмотря на тяжкій гнетъ предварительной цензуры, „Новости Дня" въ ряду передовыхъ органовъ боролись за прогрессъ и благо Россіи. Нынѣ, съ завоеваніемъ свободы печати, съ усиленной настойчивостью газета будетъ служить проведенію въ жизнь идей истиннаго и полнаго демократизма на принципахъ:

„СВОБОДА, РАВЕНСТВО И БРАТСТВО",

—и служеніе этому идеалу останется неизмѣнной и непоколебимой основой газеты, вѣрующей, что прогрессъ будетъ добытъ дружнымъ взаимодѣйствіемъ организованныхъ общественныхъ силъ.

Проводя нашу программу, мы приложимъ всѣ усилія къ тому, чтобы газета являлась живымъ и правдивымъ отголоскомъ текущихъ событій. „Новости Дня" будутъ всегда удѣлять особое вниманіе явленіямъ и фактамъ жизни, наиболѣе интересующимъ общество въ каждый данный моментъ.

На-ряду съ вопросами общественными, политическими и экономическими, газета будетъ попрежнему отводить широкое мѣсто вопросамъ городской жизни, литературы и искусства.

БЕЗПЛАТНО

иллюстрированныя прибавленія.

Освобожденіе слова вызвало въ Россіи къ жизни бичующую политическую и общественную сатиру, которой въ обѣихъ столицахъ посвященъ уже цѣлый рядъ особыхъ еженедѣльниковъ. Наше приложеніе будетъ давать сводку всего выдающагося изъ русскихъ и иностранныхъ сатирическихъ еженедѣльниковъ, что въ теченіе года составитъ полную энциклопедію политическаго юмора, шутокъ и карикатуръ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

на годъ 8 р., на 6 мѣс.—5 р., на 3 мѣс.—2 р. 90 к. и на 1 мѣс.—1 руб.

Москва, „Новости Дня". (ф) 3—1.

Ա. ՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

ՍՏՈՒԿԵՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ԲԱԳՈՒ

Իւր սեպհական պահեստներում միշտ ունի

Երկաթ ամեն տեսակի և ձևի (Листовое, резервуарное, сортовое, фасонное, кровельное и оцинкованное) երկկողմի երկաթէ գերաններ, Ջրհան մեքենաներ «Կամերոն» և «Դուպլեքս», ռուսական գազային խողովակներ և դրանց զօդաւորող մասեր, ֆլորենգներ և այլն։ Դարբին գնդազան տեսակի (станки токарные, сверлильные и др.)։ Մամուխներ ծակող և ուրիշ տեսակներ։ Պողպատ՝ զսրերը, կտրոցներ և գործիքներ շինելու համար։ Մետաղեայ փոկեր, ազիւս անհալ (огнеупорный), «Դիէնդրդ» և կաւ, բեռներ (закленки котельныя, пистонныя)։ Գամեր գնդազան տեսակի, պտուտակներ (болты) և գայկաններ, պղինձ թերթաւոր և կտորներով, պղնձէ խողովակներ, թուղթ ասֆալտած (асфальтированная) խողովակներ Ջուղիների համար և դրանց զօդաւորող մասեր։ Անագ ձողաւոր, արճիճ թերթաւոր և կտրուածով, ցինկ թերթաւոր և այլն։ Պարագ աներ (арматура) պղնձեայ, բրօնզեայ և ձուլածոյ։ Դոդծիքներ գնդազան տեսակի, բեռինջ ատարկաներ, ցեմենտ, նամատակս տեխնիքական ամեն տեսակի մեատներ և իրեր։

Ներկայացուցիչ է

ԲՈՒՏՏՈՆ ՊՐՈՏՈՐ և ԸՆԿ.

Շոգեմեքենաներ
կերոսինեայ
Նաւթեայ } շարժիչ մեքենաներ

Շոգեատարներ (локомобилы)

Արգելիներ (катки для шоссе)

ՐԻԹԱՐԴ ՄԱՅԵՐ

Ներկեր գնազան տեսակ

Արճիճեայ ճերմակուց (бѣлила)

Արճիճեայ սուրբ (сурикъ)

ԳԵՐՄԱՆ-ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻ ՄԱՆՆԵՄՄԱՆՆԱՆ ՆԱՂՈՎԱԿՆԵՐԻ

Միակ Ներկայացուցիչը

Ղողովակները ատանց կարի, գանգիայ, նաւթատարների, ծխնելուզի և ջրատարների համար։ Նմանապէս և ամրակուռ խողովակներ խտացուցիչների համար (компрессоръ)։

Կայմեր (мачты) անկար խողովակներից, երկաթական ազիւսների լուսաւորութեան և այլ շինուածքների համար սիւներ հեռաձայնական, հեռագրական լարերի և շանթարգելների համար։

Ընդունում է լիովին կատարման տախտակի, բուրդ լատանող և ուրիշ գործատանների. Նմանապէս ընդունում է պատուէրներ այլ և այլ տեսակ տեխնիքական պիտոյքների վերաբերեալ։

Բերատանչիւր հարցերին պատասխանում է անվճարապէս։

Արժէքների ցուցակները ազարկուում են ձրիարար։ 52—6 (կ)

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԵՒ ՊԱՆՍԻՈՆ

Վ. Ա. ԳՐԻՆԵՕՎԱՅԻ

(Դրժանիա Կովչ)

Գոյութիւն ունի 1883 թուականից։

Նախապատրաստում են ատարկաներից և նոր լեզուներից երեխաներ բոլոր միջնակարգ գպրոցները մտնելու համար։ Ատանդում են տեղական լեզուներ։ Ընդունում են երեխաներ իրրև պլշերօթիկ, կ։ պլշերօթիկ և երթևեկ։ Բաց ատանկութեան ատենդում է Ցունիս։ Թիֆլիս, Դավիդովսկայա փող. № 5, տ. Գուատատայի, «Կրուժոկի» կողքին։ 10—10.

Տպարան Տ. Մ. Ռոտինեանցի։

Типографія Т. М. Ротиніанца Голов. пр., д. № 41.